

دانشگاه فرهنگیان

معاونت نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت
مرکز سنجش شایستگی‌های حرفه‌ای منابع انسانی

شیبای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی

مهارت‌آموزان (موضوع ماده ۲۸ اساسنامه دانشگاه) | پائیز ۱۳۹۹

رشته مربی امور تربیتی

راهنمای آزمون کتبی

ویژه مهارت‌آموزان ورودی ۱۳۹۸ و مهارت‌آموزان باقیمانده از سال‌های قبل

ضمن آرزوی موفقیت برای تمامی شما شرکت‌کنندگان ارزشیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی و آرزوی توفیق برای خدمت اثربخش در طول دوران خطیر معلمی برای شما عزیزان.

آزمون کتبی ارزشیابی صلاحیت حرفه‌ای برای مهارت‌آموزان محترم، شامل دو نوع سؤال چندگزینه‌ای و مجموعاً ۷۰ سؤال به شرح زیر است.

الف- مؤلفه کتبی چندگزینه‌ای عادی

این بخش از آزمون برای رشته مربی امور تربیتی شامل ۵۵ سؤال متناسب با رشته تخصصی مهارت‌آموزان و در چهار حوزه زیر خواهد بود:

- درک و تحلیل موقعیت تربیتی-اخلاقی
- دانش موضوعی
- تحلیل محتوای اسناد و کتب درسی
- دانش تربیتی

مهارت‌آموزان لازم است به ۵۵ سؤال مؤلفه چندگزینه‌ای عادی متناسب با چهار حوزه فوق‌الذکر پاسخ دهند. این سؤالات می‌تواند شامل سؤالات چندگزینه‌ای ناظر بر سناریوهای کوتاه و مجزا باشد. جزئیات و تعداد سؤال‌های هر حوزه به صورت زیر است:

الف- ۱- مجموعه اول سؤالات شامل ۱۰ سؤال با موضوع درک و تحلیل موقعیت تربیتی-اخلاقی است. هسته اصلی سؤالات این مجموعه به شرح جدول شماره ۱ است.

جدول ۱- مجموعه اول سؤالات مؤلفه کتبی چندگزینه‌ای عادی

حیطه محتوایی	تعداد سؤال
چیستی، چرایی و چگونگی اخلاق حرفه‌ای تربیت، حقوق و تکالیف نهاد تربیت در قبال ذینفعان، مسائل اخلاق حرفه‌ای تربیت	۱۰ سؤال چندگزینه‌ای

الف - ۲- مجموعه دوم از ۲۰ سؤال مربوط به **دانش موضوعی** لازم برای مربی امور تربیتی از برنامه درسی دوره‌های تحصیلی مرتبط با رشته تخصصی تشکیل شده است. محتوای این بخش شامل درک مفاهیم و ارتباط آنها و توانایی حل مسأله در رشته تخصصی مربی امور تربیتی مدارس و به شرح جدول زیر است.

جدول ۲- راهنمای مجموعه دوم سؤالات مؤلفه کتبی چندگزینه‌ای عادی

تعداد سؤال	حیطه محتوایی
۲۰ سؤال چندگزینه‌ای	<ul style="list-style-type: none"> • ساحت‌های تربیتی مرتبط با حیطه کاری مربیان امور تربیتی مدارس، • ابعاد رشد و دوره‌های تحول نوجوانی، تحولات بلوغ و نیازهای نوجوانان و نقش و اهمیت آنها در آموزش و یادگیری، • مبانی، اصول، رویکردهای اساسی، انواع و روش‌های راهنمایی و مشاوره، • اصول و روش‌ها و مؤلفه‌های تربیت اجتماعی-سیاسی و اهمیت و نقش آن در تربیت دانش‌آموزان، • انواع مهارت‌های زندگی و روش‌های آموزش آن، • تعاریف، نظریه‌ها، فنون، روش‌ها و کارکردهای سواد رسانه‌ای، • کتاب «برنامه ویژه مدرسه (بوم)» وزارت آموزش و پرورش.

الف - ۳- مجموعه سوم، شامل ۱۵ سؤال با محوریت **بررسی و نقد برنامه امور تربیتی مدرسه** است. هسته دروس مرتبط با این مجموعه از سرفصل دروس دوره مهارت‌آموزی، به شرح جدول شماره ۳ است.

جدول ۳- راهنمای مجموعه سوم سؤالات مؤلفه کتبی چندگزینه‌ای عادی

تعداد سؤال	حیطه محتوایی
۱۵ سؤال چندگزینه‌ای	آگاهی از مراحل به کارگیری رسانه‌ها در فعالیت‌های آموزشی و پرورشی،
	بررسی محتوای کتاب‌های درسی «تفکر و سبک زندگی» پایه هفتم و هشتم متوسطه اول
	سند تحول، برنامه درسی ملی، برنامه درسی، شرح وظایف، راهنماها و آیین‌نامه‌های مربوط به مربیان امور تربیتی در مدارس

الف-۴- مجموعه چهارم شامل ۱۰ سؤال برای شایستگی معطوف به **دانش تربیتی** در رشته مربی امور تربیتی است. هسته دروس مرتبط با این مجموعه از سرفصل دروس دوره مهارت‌آموزی، به شرح جدول شماره ۴ است.

جدول ۴- راهنمای مجموعه چهارم سؤالات مؤلفه کتبی چندگزینه‌ای عادی

تعداد سؤال	حیطه محتوایی
۱۰ سؤال چندگزینه‌ای	<p>دانش تربیتی یا دانش تربیتی-موضوعی مورد نیاز برای مربیان امور تربیتی</p> <p>حوزه ۱: اصول عام و خاص و مفاهیم روشها و فنون تدریس: مبانی نظری، اصول و مفاهیم روش‌ها و فنون تدریس، مراحل تدریس مدرسه‌ای، طرح درس روزانه و سالانه، الگوی تدریس معلم محور، الگوی تدریس شاگرد محور، راهبردها و فنون تدریس خاص در رشته امور تربیتی، روش‌های موثر سنجش یادگیری دانش‌آموزان در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.</p> <p>حوزه ۲: رسانه‌های تربیتی: ضرورت استفاده از رسانه‌های آموزشی در فرایند تدریس ضرورت استفاده از رسانه‌های آموزشی در فرایند پیام رسانی پرورشی (تبلیغی - فرهنگی) کاربرد رسانه‌های آموزشی متناسب با موضوع، مخاطب و امکانات</p>

ب- مؤلفه کتبی چندگزینه‌ای با سناریوهای بلند موقعیت‌محور

این بخش از آزمون شامل ۱۵ سؤال است که در ارتباط با ۳ موقعیت عملکردی مطرح خواهد شد. هر موقعیت عملکردی در قالب یک سناریوی آموزش-یادگیری ارائه می‌شود و مهارت‌آموزان محترم بر اساس آن موقعیت عملکردی و پس از بررسی دقیق سناریوی مطرح شده، به ۵ پرسش مرتبط با هر سناریو پاسخ می‌دهند.

چند نمونه از موقعیت‌هایی که می‌توان مشابه آن‌ها را در آزمون دید، به شرح زیر است. طراحان آزمون در قالب موقعیت‌هایی مشابه موارد زیر به نوشتن سناریو خواهند پرداخت؛ لیکن این نمونه‌ها تعهدی برای دانشگاه برای مطابقت کامل موقعیت‌ها، ملاک‌های ارزیابی و یا پرسش‌های ذیل آن ایجاد نمی‌کند.

موقعیت ۱ نقد موقعیت تربیتی و تصمیم‌گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی

ملاک‌های ارزیابی

۱. تحلیل موقعیت
۲. کاربرد اصول
۳. نقد با توجه به حقوق و تکالیف
۴. حل تعارض‌های اخلاقی

راهنمای پاسخ در این موقعیت در این سناریو، یک موقعیت تعارض‌آمیز اخلاقی/تربیتی (عمل فردی/سازمان آموزشی) به مهارت‌آموز ارائه می‌گردد. از مهارت‌آموز انتظار می‌رود با توجه به موقعیت پیش آمده و بررسی دقیق دلایل این کنش اخلاقی/تربیتی، به ۵ سؤال چندگزینه‌ای مرتبط با موقعیت پاسخ دهد. بر این اساس مهارت‌آموز باید به گونه‌ای موقعیت تعارض‌آمیز اخلاقی پیش آمده را بر اساس اصول اخلاق حرفه‌ای و با توجه به حقوق و تکالیف ناظر به موقعیت تحلیل و ارزیابی کند که بتواند با استدلال منطقی و مبتنی بر شواهد علمی، پاسخ درست را برای هر کدام از سؤالات مطرح شده انتخاب نماید. مهارت‌آموز در صورتی قادر است به ۵ سؤال مرتبط با این سناریو پاسخ دهد که:

- ۱- درباره چستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت تعارض‌آمیز پیش آمده، به شناخت وثیقی رسیده باشد.
- ۲- ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را در موقعیت شناسایی و مقایسه کند.
- ۳- دلایل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در موقعیت تعارض‌آمیز را شناسایی و استدلال مناسب را از منظر حقوق، تکالیف انتخاب کند.
- ۴- برای رفع تعارض از موقعیت، توانایی انتخاب راه‌حل را داشته باشد.

موقعیت ۲ ارزیابی فعالیت مشارکت گروهی طراحی شده براساس مبانی روانشناختی و اصول طراحی بازی و تدریس و رشد استعدادها

ملاک‌های ارزیابی

۱. ارزیابی فعالیت بر مبنای تحلیل موقعیت
۲. ارزیابی فعالیت بر مبنای اصول و قواعد بازی‌های گروهی و پرورشی
۳. ارزیابی فعالیت بر مبنای توجه به ویژگی‌های دانش‌آموزان

راهنمای پاسخ در این موقعیت در این سناریو، نمونه‌ای از شیوه مشارکت دادن دانش‌آموزان یک مدرسه توسط مربی امور تربیتی در فعالیت‌های پرورشی گروهی (از قبیل گروه سرود، تئاتر، روزنامه دیواری و ...) به مهارت‌آموزان ارائه می‌شود. مراحل کار مربی امور تربیتی از شیوه انتخاب دانش‌آموزان مدرسه برای این کار گروهی تا مراحل پایانی کار، برای مهارت‌آموز تشریح می‌شود. مهارت‌آموز در صورتی می‌تواند به ۵ سؤال چندگزینه‌ای مرتبط با این سناریو به درستی پاسخ دهد که قادر باشد:

- ۱- مراحل کار مربی را از منظر اصول و قواعد بازی‌های گروهی و پرورشی و مبانی روانشناختی نقد و ارزیابی کند.
- ۲- فعالیت طراحی شده را با توجه به موقعیت و ویژگی‌های دانش‌آموزان و افراد درگیر در موقعیت نقد و ارزیابی کند.
- ۳- فرایند تشکیل گروه و اجرای مشارکت گروهی، شیوه‌های انتخاب اعضای گروه، فرایندهای رشد روانی دانش‌آموزان، اختصاص نقش به آن‌ها برحسب تفاوت‌های فردی و استعدادهای مختلف آن‌ها را نقد و ارزیابی کند.
- ۴- با بررسی شواهد و دلایل تأثیر مثبت روانشناختی فعالیت بر رشد فرایندهای روانی و استعدادهای دانش‌آموزان را تحلیل کند.
- ۵- با استدلال مناسب انتخاب کند که انجام چه اصلاحاتی سبب بهبود فعالیت گروهی خواهد شد.

با توجه به موارد فوق‌الذکر، مهارت‌آموزان محترم برای پاسخ‌دادن به ۵ سؤال مرتبط با این سناریو، نیاز به تحلیل و تبیین منطقی موقعیت این سناریو و استدلال مناسب مبتنی بر شواهد علمی مرتبط با رشته تخصصی و فراخوانی آموخته‌های خود دارند.

موقعیت ۳ ارزیابی طرح آموزش مهارت‌های اجتماعی - سیاسی

ملاک‌های ارزیابی

۱. تحلیل موقعیت
  ۲. نقد فرایند آموزش مهارت‌های اجتماعی
  ۳. آسیب‌شناسی طرح
- راهنمای پاسخ در این موقعیت** در این سناریو، مربی امور تربیتی یک مدرسه، به منظور ایفای نقش خود در آموزش مهارت‌های اجتماعی و سیاسی به دانش‌آموزان، به طراحی این نوع از آموزش‌ها دست زده است. طراحی این مربی برای آموزش مهارت‌های اجتماعی و سیاسی در قالب یک سناریو به مهارت‌آموز ارائه می‌گردد. مهارت‌آموز در صورتی می‌تواند به ۵ سؤال چندگزینه‌ای مرتبط با این سناریو به درستی پاسخ دهد که قادر باشد:
- ۱- با بررسی شواهد و دلایل طرح را از نظر بکارگیری خلاقانه و صحیح اصول و روش‌های آموزش مهارت‌های اجتماعی و سیاسی ارزیابی کند.
  - ۲- با بررسی شواهد و دلایل طرح را از نظر بکارگیری مناسب در موقعیت تربیتی ارزیابی کند.
  - ۳- با بررسی شواهد و دلایل طرح را از نظر آسیب‌ها و موانع آموزش مهارت‌های اجتماعی و سیاسی در موقعیت تربیتی ارزیابی کند.
  - ۴- اثربخشی طرح را در ایجاد یادگیری عمیق و اثربخش دانش‌آموزان در موقعیت‌های واقعی ارزیابی کند.
- با توجه به موارد فوق‌الذکر، مهارت‌آموزان محترم برای پاسخ‌دادن به ۵ سؤال مرتبط با این سناریو، نیاز به تحلیل و تبیین منطقی موقعیت این سناریو و استدلال مناسب مبتنی بر شواهد علمی مرتبط با رشته تخصصی و فراخوانی آموخته‌های خود دارند.

موقعیت ۴ ارزیابی طرح آموزش مهارت‌های زندگی به دانش‌آموزان با شناخت مهارت‌ها و اهمیت آنها و انواع روش‌های آموزش

ملاک‌های ارزیابی

۱. نقد رویکردها و مدل‌ها
  ۲. ارزیابی فرایند آموزش
  ۳. تحلیل موقعیت
  ۴. ارزیابی اثربخشی
- راهنمای پاسخ در این موقعیت** مربی امور تربیتی مدرسه‌ای مجموعه آموزش‌هایی در زمینه مهارت‌های زندگی و اجتماعی (شامل مهارت‌های تصمیم‌گیری، تفکر خلاق، خودآگاهی، روابط بین فردی و...) به منظور پیشگیری از آسیب‌های روانی-اجتماعی (خشونت، اعتیاد، خودکشی، آزار کودکان، ایدز و...) برای دانش‌آموزان طراحی نموده است. طراحی این مربی برای آموزش مهارت‌های زندگی در قالب یک سناریو به مهارت‌آموز ارائه می‌گردد. مهارت‌آموز در صورتی می‌تواند به ۵ سؤال چندگزینه‌ای مرتبط با این سناریو به درستی پاسخ دهد که قادر باشد:
- ۱- رویکرد و مدل آموزش مهارت‌های زندگی را در طراحی آموزش مهارت‌های زندگی تشخیص دهد.
  - ۲- با شناخت مناسب رویکردها و مدل‌های مهارت‌های زندگی و شناخت نیازهای ذینفعان تحلیل مناسب موقعیت را انتخاب کند.
  - ۳- با توجه به ویژگی‌های فردی افراد درگیر در موقعیت، بافت و زمینه فرهنگی، از کاربرد مدل‌ها و راهبردهای متناسب دفاع کند.
  - ۴- اثربخشی برنامه را با توجه به ارتباط یکپارچه ساحت‌های تربیتی با مهارت‌های زندگی و با استفاده از ظرفیت‌های خودجوش ارزیابی کند.

- ۵- تشخیص دهد که روش‌های آموزش مهارت‌های زندگی متناسب با استلزامات به کارگیری نظریات مربوط به کار گرفته شده یا خیر؟
- ۶- با شناخت کافی که از ساحت‌های تربیتی (تعلیم و تربیت اجتماعی- سیاسی، تربیت زیستی بدنی و تربیت علمی و فناوریانه) مرتبط با آموزش مهارت‌های زندگی و قلمرو این ساحت‌ها دارد؛ استلزامات تأکید شده در این ساحت‌ها را در آموزش مهارت‌های زندگی به کار بسته و دلایل کاربست آن‌ها را تبیین نماید.
- ۸- دلایل منطقی و قابل دفاع را برای این که طراحی این مربی دارای خلاقیت و ابتکار لازم بوده و به نتایج مطلوب خواهد انجامید، انتخاب کند.
- با توجه به موارد فوق‌الذکر، مهارت‌آموزان محترم برای پاسخ‌دادن به ۵ سؤال مرتبط با این سناریو، نیاز به تحلیل و تبیین منطقی موقعیت این سناریو و استدلال مناسب مبتنی بر شواهد علمی مرتبط با رشته تخصصی و فراخوانی آموخته‌های خود دارند.

منابع آزمون

منابع این آزمون عبارتند از سرفصل برنامه درسی دوره یک ساله مهارت‌آموزی

با تأکید بر محتوای الکترونیکی ارائه شده در پودمان‌های آموزشی،

محتوای کتاب‌های درسی "تفکر و سبک زندگی" پایه هفتم و هشتم متوسطه اول

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، برنامه درسی ملی،

شرح وظایف، راهنماها، آیین‌نامه‌ها و برنامه‌های مربوط به مربیان امور تربیتی در مدارس،

کتاب "برنامه ویژه مدرسه (بوم)" وزارت آموزش و پرورش.

توجه: هرگونه استفاده از مفاد این راهنما و انتشار آنها برای تمامی امور (شامل تمام امور تجاری، پژوهشی و ...)

به جز آمادگی شخصی مهارت‌آموزان برای آزمون،

منوط به اجازه کتبی از معاونت نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه فرهنگیان است.

